

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje kalojen ja rapujen terveysehdoista maan sisäisissä siirroissa

Ohje kalojen ja rapujen terveysehdoista maan sisäisissä siirroissa

Tässä ohjeessa ohjeistetaan kala- ja rapualan toimijoita siitä eläinten terveyttä koskevasta lainsäädännöstä, joka koskee kalojen ja rapujen istuttamista, siirtämistä ja kuljettamista Suomessa. Vastuu määräysten noudattamisesta on lainsäädännössä annettu kaikille toimijoille, mukaan lukien eläinten kuljettajat.

Eläinten kuljetusluvasta ja kaupallisesta kuljettamisesta sekä maiden välisistä siirroista on ohjeistettu Ruokaviraston internetsivuilla www.ruokavirasto.fi.

Kala- ja rapuistutuksiin liittyy myös sellaista kalastuslain alaista lainsäädäntöä ja vieraslajilainsäädäntöä, jota ei ole huomioitu tässä ohjeessa ja joiden osalta ohjeistuksesta vastaavat elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset).

Eläinterveysviranomaiset (kunnaneläinlääkäri, aluehallintovirasto, Ruokavirasto) voivat antaa tästä ohjeistuksesta poikkeuksia, joista ohjeistetaan erikseen.

1 Ilmoitusvelvollisuus (Eläintautilaki 19§)

Jos vesieläinten parissa työskentelevä henkilö, kuten kalojen tai rapujen kuljettaja, siirtäjä tai istuttaja epäilee kaloissa tai ravuissa olevan luetteloitu tauti, uusi tauti taikka muu torjuttava tai valvottava eläintauti, on hänen eläintautilain mukaisesti viipymättä ilmoitettava asiasta kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle. Luetteloidut, muut torjuttavat ja valvottavat eläintaudit on listattu [Ruokaviraston internetsivuilla](http://www.ruokavirasto.fi). Uudella taudilla tarkoitetaan luetteloituihin eläintauteihin verrattavaa muuta eläintautia, jota ei aiemmin ole todettu Suomessa. *Käytännössä vakavasti sairaista kaloista tai ravuista on aina ilmoitettava, ellei luetteloidun, uuden, muun torjuttavan tai valvottavan eläintaudin epäilyä voida jostain syystä poissulkea.*

2 Kuljettaminen (AHL 191 artikla(a), 193a, 196a ks. lyhenteet kohdasta lainsäädäntö)

Istutukseen tai pitopaikkoihin kuljetettavien kalojen, sukuolujen ja rapujen tulee olla silmämääräisesti terveitä ja elinvoimaisia.

Niiden tulee olla peräisin pitopaikasta tai ympäristöstä, jossa ei esiinny tavallisesta poikkeavaa kuolleisuutta, jonka syytä ei ole selvitetty. Jos eläimet ovat lähtöisin pitopaikasta, tulee pitopaikan olla rekisteröity vesiviljelyrekisteriin tai sillä tulee olla Ruokaviraston hyväksyntä.

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje kalojen ja rapujen terveyshdoista maan sisäisissä siirroissa

Ruokaviraston hyväksynnän saaneet pitopaikat löytyvät Ruokaviraston internetsivuilla olevasta [rekisteristä](#). Vesiviljelyrekisteri on vain kalatalous- ja eläinterveysviranomaisen käytössä, mutta rekisteröitymisen voi tarvittaessa varmistaa suoraan pitopaikasta vastaavalta

Toimijoiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistukseksi, että vesieläimet kuljetetaan niiden alkuperäpaikasta suoraan lopulliseen määräpaikkaan. Vesieläimiä, jotka siirretään käytettäväksi ihmisravinnoksi tai vesiviljelyyn, päästettäväksi luontoon, tai johonkin muuhun tarkoitukseen, ei saa käyttää muuhun kuin aiottuun käyttötarkoitukseen, ellei määräpaikan toimivaltainen viranomainen (kunnaneläinlääkäri tai aluehallintovirasto) anna siihen lupaa. Luvan edellytyksenä on, että uusi käyttö ei aiheuta määräpaikassa vesieläinten terveystilanteeseen alkuperäistä käyttötarkoitusta suurempaa riskiä.

Toimijoiden on toteutettava asianmukaiset ja tarvittavat taudinehkäisytoimenpiteet varmistukseksi, ettei eläinten terveystilanne vaarannu kuljetuksen aikana. Kuljetuksista ei saa aiheutua luetteloitujen tautien leviämistä siirtoreitin varrella ja määräpaikoissa.

Kalojen lastaus- ja purkupaikan tulee olla puhdas ja siisti. Purkuputken tai haavien kosketusta veteen tulee välttää ja purun jälkeen veden kanssa kosketuksissa ollut putki tai haavit tulee puhdistaa ja suihkuttaa desinfiointiaineella ennen seuraavaa käyttöä. Kuljettajan ja muiden kalojen lastaukseen ja purkuun osallistuvien henkilöiden tulee käyttää helposti puhdistettavia ja desinfioitavia suojavaatteita ja kenkiä. Kalat vastaanottavien henkilöiden ja heidän välineidensä kosketusta kuljetuskalustoon tulee välttää.

2.1 Veden vaihto (AHL 192a, DA 990 3-4a)

Kuljetusvesi ei saa aiheuttaa tartuntariskiä kuljetettaville eläimille, eikä eläimiä saa kuljettaa samassa vedessä terveystilanteeltaan heikompien vesieläinten kanssa. Veden vaihtoa ei saa tehdä alueilla, joihin sovelletaan siirtorajoituksia tai kiireellisiä, todettuun tautiin tai tautiepäilyyn liittyviä toimenpiteitä. Veden vaihdot ja veden poisto tulee suorittaa sellaisissa paikoissa ja olosuhteissa, jotka eivät vaaranna kuljetettavien, reitin varrella tai määränpäässä olevien eläinten terveyttä.

Jos kuljetusauton vettä on pakko vaihtaa kuljetuksen aikana, on se paras tehdä sisävesialueella. Sisävesialueella uutta vettä voidaan ottaa vesiposteista, järvistä tai joista, mutta poistettava vesi tulee aina imeyttää maahan niin kaukana pintavesistä, ettei vesi valu luonnonvesiin tai johtaa jätevesiviemäriin (ei hulevesiviemäriin). Mikäli vettä vaihdetaan merialueella, tulee se tehdä yli 10 km etäisyydellä kalanviljelypitopaikoista. Jos kuljetetaan BKD-vapaasta lokerosta peräisin olevia kaloja, saa uutta vettä ottaa vain BKD-vapaasta lokerosta tai käyttää pohjavettä tai vesijohtovettä.

Sumppuveneet eivät saa vaihtaa vettä 10 km:ä lähempänä (vettä pitkin mitattuna) vesiviljelyeläinten pitopaikkoja, jotka sijaitsevat lastauspaikan ja määränpääpaikan välisen

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje kalojen ja rapujen terveysehdoista maan sisäisissä siirroissa

reitin varrella. *Reitin varrella oleviksi pitopaikoiksi ei katsota lähtö- tai määränpääpitopaikan lähellä sijaitsevia pitopaikkoja, kunhan sumppuveneeseen vedenvaihtoa ei tehdä sen lähempänä niitä, kuin kyseisen pitopaikan ja kalojen lähtöpitoapaikan/määränpääpitopaikan välinen etäisyys on. Lisäksi poikkeuksena sumppuveneeseen vedenvaihto saadaan tehdä, kun siirretään kaloja:*

- merikasseille lähimmästä sellaisesta satamasta, johon kalankuljetusautolla on pääsy, ja jossa kalat voidaan lastata sumppuveneeseen.*
- merikasseilta lähimpään satamaan tai saman yrityksen teurastamoon*
- samaan yritykseen kuuluvien, korkeintaan 10 km säteellä toisistaan sijaitsevien merikassipitopaikkojen välillä.*

Mikäli tulee ilmi sellaisia sumppuvenekuljetuksia, joita ei voida tehdä muilla keinoin ja vedenvaihto on käytännössä pakko tehdä lähempänä kuin 10 km säteellä reitin varrella olevista pitopaikoista, kannattaa asiasta olla yhteydessä kyseisen alueen läänineläinlääkäriin vaihtoehtojen selvittämiseksi.

2.2 Kirjanpito kuljetuksissa (AHL 188a ja DA 691 35a)

Vesiviljelypitopaikkoihin tai istutuksiin tarkoitettujen vesieläinten kuljettajien on kirjattava kuljetuskirjanpitoon seuraavat tiedot:

- kuljetusvälineen rekisteritunnus, kun kyseessä on maakuljetus, aluksen IMO-tunnistenumero, kun kyseessä on merikuljetus, tai mikä tahansa muu tunnistin, josta muut vesieläinten kuljettamiseen käytetyt kuljetusvälineet voidaan tunnistaa yksiselitteisesti
- vesieläinlähetyksen mukana olevien asiakirjojen (*terveystodistus, kuormakirja*) viitenumerot
- päivät ja ajankohdat, joina vesieläinukuorma lastattiin alkuperäisessä vesiviljelypitopaikassa tai elinympäristössä;
- kuljetettavien vesieläinten laji ja määrä (lukumäärä, volyyymi tai paino);
- vesieläinten kuolleisuus kuljetuksen aikana, siinä määrin kuin tämä voidaan toteuttaa käytännössä
- jokaisen käyntikohteenä olevan vesiviljelypitopaikan nimi, osoite ja yksilöllinen rekisteri- tai hyväksyntänumero
- kunkin elinympäristön, josta luonnonvaraisia vesieläimiä on kerätty, sijainti;
- päivät ja ajankohdat, joina vesieläinukuorma purettiin määränpäänä olevassa vesiviljelypitopaikassa tai elinympäristössä
- vedenvaihtopäivät, -ajankohdat ja -paikat, mikäli vedet on vaihdettu (*mistä otettu ja minne päästetty kuljetusvettä*)
- tiedot kuljetusvälineen puhdistamisesta ja desinfioinnista (paikka, pvm, aika, pesu- ja desinfiointimenetelmä ja käytetyt aineet)

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje kalojen ja rapujen terveyshoista maan sisäisissä siirroissa

Tiedot on kirjattava ja säilytettävä paperilla tai sähköisessä muodossa kolmen vuoden ajan. Tiedot on säilytettävä siten, että ne pyynnöstä voidaan viipymättä antaa eläinterveysviranomaiselle.

2.3 Kuormakirja ja toimijoiden veloitteet määräpaikassa (AHL 194-195a, DA 990 14a ja liite II A 1)
Vesieläimiä pitopaikoissa vastaanottavien sekä istukkaita vastaanottavien toimijoiden on ennen kuorman purkamista tarkastettava eläimet ja varmistettava, että kuorman mukana saadaan asiakirja (kuormakirja tms.), jossa on seuraavat tiedot:

- a) lähettäjän ja vastaanottajan nimi ja osoite
- b) alkuperäisen pitopaikan nimi ja osoite ja vesiviljelyrekisterinumero tai hyväksyntänumero
- c) määränpäänä olevan pitopaikan nimi ja osoite ja vesiviljelyrekisterinumero tai hyväksyntänumero
- d) jos määräpaikkana on vesistö (istutus), se paikka, jossa eläimet on tarkoitus purkaa kuormasta
- e) kuljettajan nimi ja yhteystieto
- f) vesiviljelyeläinten lajin tieteellinen nimi ja lukumäärä sekä tilavuus (mäti litroina) tai paino (kg)
- g) tieto siitä, että siirrettävillä vesiviljelyeläimillä ei ole taudin oireita ja että ne ovat peräisin vesiviljelypitopaikasta, jossa ei esiinny lisääntyntä kuolleisuutta, jonka syytä ei ole määritelty

Jos eläimissä tai asiakirjoissa havaitaan sääntöjenvastaisuuksia, tulee vastaanottajan ilmoittaa niistä vastaanottavan pitopaikan tai luonnonvesistön alueen kunnaneläinlääkärille. Toimijan on eristettävä vesieläimet, joita sääntöjenvastaisuus koskee, siihen saakka, kunnes määräpaikan toimivaltainen viranomaisen (kunnaneläinlääkäri tai aluehallintovirasto) on tehnyt niitä koskevan päätöksen.

2.4 Kuljetusvälineen pesu ja desinfiointi (AHL 191a, DA 990 3a)

Kuljetusväline on puhdistettava ja desinfioitava kuljetusten välillä. Kuljetusvälineen on oltava sellainen, että puhdistaminen ja desinfiointi voidaan suorittaa tehokkaasti.

Puhdistaminen ja desinfiointi suoritetaan alkuperäpaikan toimivaltaisen viranomaisen (kunnaneläinlääkäri) hyväksymän käytännön mukaisesti, mukaan lukien ohje siitä missä ja milloin puhdistaminen ja desinfiointi on määrää suoritettava, sekä siitä, mitä desinfiointiaineita on käytettävä. *Jos alkuperäpaikan toimivaltainen viranomaisen ei anna erillistä ohjeistusta, tehdään pesu ja desinfiointi [Ruokaviraston ohjeen](#) mukaisesti.*

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje kalojen ja rapujen terveyshdoista maan sisäisissä siirroissa

3 Siirtorajoitukset

3.1 IPN- ja SAV-tautien rajoitusalue (TP 2021/260 liitteet I-III, ETL 37§, MMMa 324/2021)

Sisämaan poikaslaitosten ja uhanalaisten kalakantojen suojaamiseksi IPN- ja SAV taudeilta (Infectious Pancreatic Necrosis, tarttuva haimakuoliotauti (genoryhmä 5); Salmonid Alphavirus Infections, lohikalojen alfavirustartunnat) on Suomeen perustettu rajoitusalue (jolla tautia esiintyy) ja vastaavasti ns. suoja-alue (jolla tautia ei esiinny), joiden välisiä kalasiirtoja on rajoitettu. IPN- ja SAV tautien rajoitusalue käsittää merialueen ja merikalojen nousualueen ja suoja-alue käsittää vastaavasti sisävesialueen. Sisävesialueeksi katsotaan ne vesistöalueet, jonne merialueen kalat eivät pääse nousemaan tai jonne noustakseen kalojen on ohitettava vähintään kaksi nousuestettä ja sellaiset pitopaikat, jotka käyttävät tällaiselta alueelta peräisin olevaa vettä, pohjavettä tai sulamisvesiä.

3.1.1 Luonnonvaraisten kalojen ja niiden sukusolujen siirtäminen

Merialueelta tai merikalojen nousualueelta ei saa lähtökohtaisesti siirtää luonnonvaraisia kaloja tai niiden sukusoluja (mitään lajia) sisävesialueelle pitopaikkoihin eikä istutuksiin.

Poikkeukset

1. Muiden luonnonvaraisten kalojen kuin lohikalojen sukusoluja saa lainsäädännön mukaan siirtää sisävesialueelle. *Sukusolut tulee mahdollisuuksien mukaan desinfioida ennen siirtoa.*
2. Luonnonvaraisten **lohikalojen** sukusoluja saa siirtää rajoitusalueelta sisävesialueella sijaitsevaan pitopaikkaan, jos
 - a. emokalat on tutkittu IPN- ja/tai SAV-tartuntojen varalta kielteisillä tuloksilla. *Harjusten, siikojen ja muikkujen osalta riittää 60 emokalan tutkiminen pyyntipaikkaa kohden, vaikka emokaloja käytettäisiin enemmän. Muiden lajien kohdalla tutkitaan lähtökohtaisesti kaikki emokalat. Ruokavirasto päättää tapauskohtaisesti tutkitaanko kaloista IPN, SAV, vai molemmat. Jos emokalojen tutkimuksesta aiheutuu haittaa lajien suojelulle ja pyyntipaikan tautitilanne ei edellytä kaikkien emokalojen tutkimusta, voidaan aluehallintoviraston kanssa sopia muunlaisesta tutkimusohjelmasta. **ja***
 - b. mäti on desinfioitu vastalypsettynä (lohi, kirjolohi, taimen, nieriä) **ja** silmäpisteasteella (kaikkien lohikalojen mäti) **ja**
 - c. sukusolut on lypsytyn jälkeen säilytetty merikalojen nousualueen vettä käyttävässä hautomossa, jonka tulovesi käsitellään IPN- ja SAV virusten hävittämiseksi, taikka lypsypaikan läheisyydessä sijaitsevassa hautomossa, jossa käytetään pohjavettä, ja josta poistovesi lasketaan merikalojen nousualueelle tai merialueelle. Vaihtoehtoisesti sukusolut voidaan myös siirtää sisävesialueen vettä tai pohjavettä käyttävään hautomoon ennen tutkimustulosten valmistumista, jos kyseisen hautomon poistovesi lasketaan merikalojen nousualueelle tai merialueelle, imeytetään maahan tai käsitellään IPN- ja SAV-virusten hävittämiseksi ja hautomo sitoutuu desinfiomaan mädin edellä mainitun mukaisesti.

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje kalojen ja rapujen terveyshdoista maan sisäisissä siirroissa

Ruokaviraston laboratorion tutkimustodistus emokalojen IPN- ja SAV-tutkimuksista on säilytettävä pitopaikan kirjanpidossa. Jos sukusoluja tai niistä kuoriutuneita poikasia myydään tai luovutetaan toisiin sisävesialueen pitopaikkoihin (mm. luonnonravintolammikot), *tulee kalojen ostajalle antaa kopio tutkimustodistuksesta.*

Poikkeuslupa

Aluehallintovirasto voi myöntää poikkeuslupia luonnonvaraisten kalojen siirtämiseen suoja-alueelle yksittäistapauksissa. *Lupaa ns. ylisiirtoon haetaan kalojen lähtöalueen aluehallintovirastolta.* Luvan ehdoissa määrätään tarkemmin siirron yhteydessä tehtävistä tutkimuksista ja muista vaatimuksista. Lisätietoa ylisiirroista YRKE-hankkeen [internetsivuilta](#).

3.1.2 Viljeltyjen kalojen ja niiden sukusolujen siirtäminen

Merialueelta tai merikalojen nousualueelta ei saa lähtökohtaisesti siirtää viljeltyjä, taudille alttiita kaloja (lohi, taimen, kirjolohi, siika, puronieriä) tai niiden sukusoluja sisävesialueelle pitopaikkoihin eikä istutuksiin.

Poikkeukset

1. Viljeltyjä lohia, taimenia, kirjolohia, siikoja tai puronieriöitä tai niiden sukusoluja saa siirtää sisävesialueelle tutkimustarkoituksiin, jos
 - a. ne viedään suljettuun tilaan, jonka poistovesi lasketaan rajoitusalueelle tai yleiseen kunnalliseen viemäriin, imeytetään maahan taikka käsitellään IPN- ja SAV- taudin hävittämiseksi, ja
 - b. vesiviljelyeläimet sekä samassa suljetussa tilassa pidetyt muut taudille alttiiseen lajiin kuuluvat vesieläimet hävitetään tutkimuksen jälkeen tai siirretään takaisin rajoitusalueelle.

Poikkeuslupa

Aluehallintovirasto voi tietyin ehdoin myöntää poikkeusluvan luonnosta pyydettyjen vesiviljelyeläinten sukusolujen siirtämiseksi sisävesialueelle vapautettaviksi luontoon. Lupaa haetaan kalojen lähtöalueen aluehallintovirastolta. Luvan ehdoissa määrätään tarkemmin siirron yhteydessä tehtävistä tutkimuksista ja muista vaatimuksista.

3.2 *Gyrodactylus salaris* -loisen rajoitusalue (ETL 37§, Kalastuslaki 78§, MMMa 1376/2004 3-5§, MMMp 323/2021 3-5§)

Jäämereen laskevien jokien vesistöissä elävien lohikalojen suojaamiseksi *Gyrodactylus salaris* -loiselta on Suomeen perustettu rajoitusalue (jossa tautia esiintyy) ja vastaavasti ns. suoja-alue (jossa tautia ei esiinny), joiden välistä kalojen ja muiden tartuntaa levittävien tuotteiden tai tavaroiden siirtoja on rajoitettu. Suoja-alueen muodostavat Tenojoen ja Näättämojoen vesistöalueet. Rajoitusalue on jaettu kahteen osaan: ns. puskurialueen muodostavat Paatsjoen, Uutuanjoen ja Tuulomajoen vesistöalueet ja varsinaisen rajoitusalueen muodostavat puskurialueen ulkopuoliset rajoitusalueeseen kuuluvat vesistöalueet.

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje kalojen ja rapujen terveyshdoista maan sisäisissä siirroissa

Elävien kalojen siirtäminen muualta Suomesta Tenojoen, Näämönjoen, Paatsjoen, Uutuanjoen ja Tuulomajoen alueelle on kielletty. Kiellettyä on myös siirtää eläviä kaloja Paatsjoen, Uutuanjoen tai Tuulomajoen vesistöalueelta Tenon tai Näämön vesistöalueille. Kalojen hedelmöitettyjä sukusoluja saa siirtää rajoitusalueelta Tenojoen ja Näämönjoen vesistöalueille ja varsinaiselta rajoitusalueelta puskurialueelle vain edellyttäen, että mäti on vastalypsetty ja silmäpisteasteella käsitelty menetelmällä, joka tuhoaa mädin pinnalla mahdollisesti olevat *G. salaris* -loiset. *Jos tällaisia siirtoja suunnitellaan, tulee olla hyvissä ajoin yhteydessä eläinterveysviranomaisiin, Lapin läänineläinlääkäriin tai Ruokavirastoon lisäohjeiden saamiseksi.*

Syöttikalojen tuominen muilta vesistöalueilta Tenojoen, Näämönjoen, Paatsjoen, Tuulomajoen ja Uutuanjoen vesistöjen alueelle samoin kuin niiden siirtäminen näiden vesistöjen välillä on kielletty. Syöttikalojen käyttäminen näillä vesistöalueilla harjoitetussa onkimisessa, pilkkimisessä ja viehekalastuksessa on kielletty.

Muilta vesistöalueilta tuotujen kalojen perkaus luonnonvesissä taikka kalan perkausjätteen laskeminen vesistöön on kielletty Tenojoen, Näämönjoen, Paatsjoen, Tuulomajoen ja Uutuanjoen vesistöjen alueella.

Muilta vesistöalueilta Tenojoen, Näämönjoen, Paatsjoen, Tuulomajoen ja Uutuanjoen vesistöjen alueelle tuotavien veneiden ja kanoottien sekä kalastusvälineiden ja -tarvikkeiden, kuten kelat, vavat, vieheet, haavit, saappaat, kahluuhousut, perkausvälineet, tulee olla täysin kuivatut tai desinfioidut ennen niiden käyttämistä näillä vesistöalueilla.

Yllä kuvattuihin kieltoihin ei ole poikkeuslupamahdollisuutta .

3.3 VHS- ja IHN-tauteja koskevat rajoitukset

(AHL 197a, DA 990 6a ja liite I, TA 620 liitteet XII ja XIII, TA 2018/1882 liite, MMMa 327/2021 4-5§)

Ahvenanmaan maakunnan alue on kokonaisuudessaan VHS-taudin (Viral Haemorrhagic Septicaemia) hävittämishjelma-alue. Viljeltyjen sekä luonnonvaraisten, VHS-taudille herkkien (Suomessa säännöllisesti esiintyvistä lajeista: silakka, siika, hauki, kirjolohi, taimen, kilohaili, harjus, harmaanieriä, turska, rasvakala) ja VHS-tautia levittävien* elävien tai kuolleiden, mutta perkaamattomien kalojen ja niiden sukusolujen siirto pois Ahvenanmaalta on kielletty.

Ahvenanmaan kaakkoisosissa on myös IHN-taudin vuoksi perustettu hävittämishjelma-alue, jolla on voimassa Ruokaviraston perustama rajoitusvyöhyke. Alueelta ei saa siirtää muualle Ahvenanmaalle eikä Ahvenanmaan ulkopuolelle muualle Suomeen perkaamattomia kirjolohia tai lohia, niiden sukusoluja tai IHN-tautia levittäviä* kaloja. IHN-vyöhykettä koskevista rajoituksista on ohjeistettu tarkemmin [Ruokaviraston internetsivuilla](#).

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje kalojen ja rapujen terveyshoista maan sisäisissä siirroissa

Poikkeuslupamahdollisuutta yllä kuvattuihin kieltoihin ei ole.

* VHS ja IHN taudeille on listattu useita ns. levittäjälajeja, joiden katsotaan voivan levittää tartuntaa silloin, kun ne ovat peräisin pitopaikasta, jossa pidetään kyseiselle taudille alttiita lajeja tai luonnonympäristöstä, jossa ne ovat saattaneet altistua kyseiselle taudille alttiille lajeille. Levittäjälajit voi tarkastaa TA 1882 liitteen taulukosta.

4 Emokalaston perustaminen

Luonnonvaraiset kalat, joita tai joiden sukusoluja otetaan viljelyyn, on aina suositeltavaa tutkituttaa tarttuvien tautien varalta. Paras tapa toimia on ottaa kalat tai sukusolut muista kasvatustiloista erilliseen karanteenitilaan ja tutkituttaa ne ennen siirtoa varsinaisiin kasvatustiloihin. Harjusten, siikojen ja muikkujen osalta suositus on tutkituttaa 60 emokalaa pyyntipaikkaa kohden, muiden lajien kohdalla suositellaan tutkittavaksi kaikki emokalat. Tutkimuksessa voidaan käyttää myös ns. sentinellikaloja, jolloin luonnosta pyydettyjä yksilöitä ei tarvitse tappaa tutkimusta varten, vaan niiden kanssa samoihin kasvatusaltilaisiin laitetaan kalalajeja, joita voidaan lähettää tutkittavaksi altistusajan jälkeen. Lisätietoja saa Ruokaviraston kalatautitutkijoilta.

Jos luonnonvaraisia lohikaloja otetaan vapaaehtoiseen BKD-ohjelmaan kuuluvaan pitopaikkaan, tulee ne pitää karanteenissa ennen varsinaisiin viljelytiloihin siirtämistä, kunnes BKD-taudin varalta tehtävät tutkimustulokset ovat valmistuneet. Kalojen karanteenin järjestämisestä on erillinen [Ruokaviraston ohje](#).

5 Lohikalojen siirtäminen pitopaikkaan, joka sijaitsee ns. korkean riskin vesistöalueella (ETL 46§, MMMa 320 3§ ja liite 1)

Mikäli lohikaloja siirretään muualta Suomesta pitopaikkaan, joka sijaitsee MMM:n asetuksen 320/2021 liitteessä 1 luetellulla alueella, tulee vastaanottavalla pitopaikalla olla Ruokaviraston hyväksyntä, vaikka kyseessä olisi esimerkiksi onkilammikko tai kotitarvekasvatuspaikka. Ks. ohjeistus hyväksynnästä [Ruokaviraston internetsivuilla](#).

6 Rapujen istutukset ja siirrot (Kalastuslaki 51§)

Rapuruton leviämisen ehkäisemiseksi rapujen pyynnissä käytettävät välineet on kuivattava, desinfioitava tai pakastettava ennen niiden siirtämistä vesistön toiseen osaan tai toiseen vesistöön. Rapuja saadaan säilyttää sumpuissa tai muissa vastaavissa laitteissa vain siinä vesistön osassa, josta ne on pyydetty.

Istutettaessa jokirapuja, tulisi istutettavasta erästä lähettää Ruokavirastoon tutkittavaksi 60 kpl erä rapuruton varalta ja istutus tulisi tehdä vasta tutkimustuloksen selvittyä.

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje kalojen ja rapujen terveyshdoista maan sisäisissä siirroissa

Istutuksissa tulisi suosia viljeltyjä rapuja, joiden terveystilanne on luotettavammin selvitettävissä.

7 Lainsäädäntö

Voimassa oleva lainsäädäntö löytyy internetistä palveluista: www.finlex.fi (kansallinen lainsäädäntö) tai www.eur-lex.eu (EU:n lainsäädäntö). Haettaessa lainsäädäntöä on otettava huomioon kaikki kyseiseen säädökseen tehdyt muutokset (ks. Finlex: viitetiedot > Ajantasainen säädös, Eur-lex: Ajantasainen linkki).

- Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveysäännöstö") (EU) 2016/429 **(AHL)**
- Komission delegoitu asetus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 täydentämisestä unionissa tapahtuviin vesieläinten ja vesieläimistä saatavien eläinperäisten tuotteiden siirtoihin sovellettavien eläinterveyttä ja sen todentamista koskevien vaatimusten osalta (EU) 2020/990 **(DA 990)**
- Komission delegoitu asetus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 täydentämisestä vesiviljelytopaikkoja ja vesieläinten kuljettajia koskevien sääntöjen osalta (EU) 2020/691 **(DA 691)**
- Komission täytäntöönpanoasetus vesieläinten tiettyjen tautien vaikutuksen rajoittamiseen tähtäävien kansallisten toimenpiteiden hyväksymisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 226 artiklan 3 kohdan mukaisesti ja komission päätöksen 2010/221/EU kumoamisesta (EU) 2021/260 **(TA 260)**
- Komission täytäntöönpanoasetus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 soveltamisäännöistä siltä osin kuin on kyse tiettyjen jäsenvaltioiden tai niiden vyöhykkeiden tai lokeroitten taudista vapaan aseman ja rokottamattomuusstatuksen hyväksymisestä tiettyjen luetteloitujen tautien osalta sekä kyseisten luetteloitujen tautien hävittämisohjelmien hyväksymisestä (EU) 2021/620 **(TA 620)**
- Komission täytäntöönpanoasetus tiettyjen taudinehkäisy- ja taudintorjuntasääntöjen soveltamisesta luetteloitujen tautien eri luokkiin ja sellaisten lajien tai lajien ryhmien luettelon laatimisesta, jotka aiheuttavat merkittävän riskin kyseisten luetteloitujen tautien leviämiseksi (EU) 2018/1882 **(TA 1882)**
- Eläintautilaki 76/2021
- Maa- ja metsätalousministeriön päätös kalojen tarttuvan haimakuoliotaudin ja lohikalojen alfavirustartuntojen leviämisen estämiseksi perustettavasta rajoitusalueesta (324/2021) **(MMMa 324)**

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje kalojen ja rapujen terveysehdoista maan sisäisissä siirroissa

- Maa- ja metsätalousministeriön asetus Tenojoen, Näätämöjoen, Paatsjoen, Tuulomajoen ja Uutuanjoen vesistöalueiden suojaamisesta *Gyrodactylus salaris* -loisen leviämiseltä 1376/2004 (**MMMa 1376**)
- Maa- ja metsätalousministeriön päätös kalojen *Gyrodactylus salaris* -tartunnan leviämisen estämiseksi perustettavasta rajoitusalueesta 323/2021 (**MMMp 323**)
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus b- ja c-luokan eläintautien vastustamisesta 327/2021 (**MMMa 327**)
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus vesiviljelytopaikkojen hyväksymisestä ja eläinterveyttä koskevista vaatimuksista maan sisäisissä vesieläinten siirroissa 320/2021 (**MMMa 320**)
- Kalastuslaki 379/2015

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia lainsäädännöstä että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. Lainsäädännön tulkinnat on erotettu kursiivilla. Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Ruokaviraston näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.